

УДК 159

Марина Лях,

практичний психолог

Криворізької загальноосвітньої школи I-III ступенів

Криворізької сільської ради

УПРАВЛІНСЬКІ ПІДХОДИ ТА СТРАТЕГІЇ НАДАННЯ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ УЧАСНИКАМ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

У світлі останніх подій роль навчального закладу та формат роботи зазнали значних змін – із закладу, де діти здобувають освіту, він переріс у центр підтримки, турботи та єднання. Змістились акценти у розумінні та цінності певних сфер знань та вмінь. Зокрема, до переліку ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності, які визначені у Законі України «Про освіту», доречно додати здатність дбати про своє психічне здоров'я, ефективно справлятися зі стресовими та травмівними ситуаціями – розвиток резильєнтності.

Управлінські підходи та стратегії надання психосоціальної підтримки у сфері освіти в умовах війни та післявоєнний період вимагають комплексного та відповідального підходу. Наявність адаптованих програм, достатній рівень підтримки педагогічних та учнівських колективів, а також уміння ефективно впливати на психосоціальний стан учасників освітнього процесу стає ключовими складовими успішної реалізації цих завдань.

Управлінські підходи до надання психосоціальної підтримки у сфері освіти:

- визначення ролі керівництва в наданні психосоціальної підтримки ;
- створення сприятливого освітнього середовища, що враховує психосоціальні потреби як учнів, так і педагогічних працівників, підвищення їхньої психічної стійкості та емоційного благополуччя;
- співпраця з психологічними службами для забезпечення ефективної підтримки;
- розробка, створення програм та процедур для ефективного

надання психосоціальної підтримки в навчальних закладах, впровадження адаптованих програм, спрямованих на підтримку учнів та педагогічних працівників в умовах конфлікту та після його завершення.

Наразі істотно зростає роль психологічної служби в системі освіти щодо забезпечення своєчасного і систематичного надання психосоціальної підтримки всім учасникам освітнього процесу. Тому першочерговим завданням є пошук дієвих засобів і методів профілактичної, просвітницької та корекційно-розвиткової роботи. З огляду на події та обставини, фахівці психологічної служби використовують для превенції та надання допомоги дистанційні форми роботи. Веб-ресурс надає чимало можливостей для роботи зі здобувачами освіти та іншими учасниками освітнього процесу: функціонування електронних кабінетів/сторінок практичного психолога/соціального педагога, інформування на сайті закладу освіти, проведення онлайн зустрічей зі здобувачами освіти, батьками, педагогами із застосуванням сервісів Google, Zoom, інтерактивних дошок, консультування та просвіта у батьківських вайбер-групах, телефонні консультації, розміщення повідомлення в месенджері, фейсбук-сторінці, чаті телеграм-каналу. На допомогу фахівцям розроблено та впроваджено програми, метою яких є підвищення стійкості до переживання наслідків стресу та травматичних подій, напрацювання механізмів стресостійкості, навчання технікам, які допоможуть стабілізуватися та впоратися зі спогадами про пережите, знайти способи адаптуватися до нових умов існування. Ці програми реалізуються фахівцями через факультативні заняття, курси, години психолога. З метою уникнення нервових перевантажень, підтримки стану здоров'я доцільно формувати в учасників освітнього процесу психоемоційну стійкість. Класичними і основними методами формування стресостійкості в умовах війни є: дихальні техніки для зняття стресу й панічних атак, тілесні техніки боротьби зі стресом, вправи на зняття психоемоційного напруження, види арт-терапії, вправи для релаксації та нормалізації самопочуття, комплексні програми фізичного виховання, які дають змогу оптимізувати психоемоційний стан, знизити рівень тривожності, забезпечують покращення стану здоров'я. Впровадження

«психологічної хвилинки» допомагає учасникам освітнього процесу справитися зі стресом та його наслідками, створити сприятливу атмосферу, зняти емоційне напруження, відновити почуття безпеки. Завданням психологічної допомоги є актуалізація адаптивних і компенсаторних ресурсів особистості, мобілізація психологічного потенціалу для подолання негативних наслідків надзвичайних обставин. Усі практичні психологи і соціальні педагоги в системі освіти мають бути обізнаними щодо психологічного впливу травматичних інцидентів та вміти надавати практичну, соціальну та емоційну підтримку учасникам освітнього процесу. Тому фахівці психологічної служби беруть активну участь у вебінарах, курсах по підвищенню кваліфікації щодо психологічної допомоги учасникам освітнього процесу.

Психосоціальна допомога та підтримка учасникам освітнього процесу має й надалі вдосконалюватися. Через залучення та підтримку громади до процесів надання психосоціальної допомоги, розроблення і підтримку електронних ресурсів, створення методичних матеріалів для батьків із метою залучення їх до психологічної підтримки власних дітей, запровадження багаторівневої системи надання психологічної підтримки та налагодження механізмів перенаправлення у сферу охорони здоров'я для надання фахової допомоги.

Список використаних джерел

1. Науково-популярне видання ОСВІТА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ Інноваційна та проєктна діяльність Науково-методичний збірник Редакторки Світлана Кириленко, Ірина Євтушенко Верстка Віталія Моцкіна Формат 60х84/8. Ум. друк. арк. 16,27. Зам. № 1
2. Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти : збірник тез доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції (наукове електронне видання), 25 жовт. 2022 р. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2022. 360 с.
3. Коли світ на межі змін: стратегії адаптації. Психологічна підтримка вчителів та дітей у часи війни. Київ. ГО "ГО ГЛОБАЛ"